

Att arbeta med truckar och maskiner

Med truckar avses i denna folder maskiner som kan hantera och transportera gods och som är försedda med motor för drivning i åkriktningen. Truckar klassificeras i regel som motorredskap klass 2. Andra maskinslag som behandlas i foldern är hjullastare, grävmaskin/grävlastare, teleskoplastare, vägghyvlar, lastbilsmonterade kranar, mobilkranar och betongpumpar. Dessa kan vara registrerade som motorredskap klass 1, 2 eller tunga lastbilar. I princip kan man säga att det ställs ett krav för att få framföra truckar och maskiner på väg och ett annat för att utföra ett arbete med dem.

Att framföra truck/maskin på väg

Körkort eller i vissa fall traktorkort krävs för transport på väg. För att få framföra motorredskap klass 1 krävs lägst B-körkort och för motorredskap klass 2 lägst traktorkort. En del maskiner är registrerade som tung lastbil och då krävs C-körkort. I maskinens grundhandlingar kan man se vad maskinen är klassad eller registrerad som. Finns inga handlingar får man fråga tillverkaren/leverantören.

Det finns undantag från kravet på traktorkort/körkort. I princip kan man säga att om området är inhägnat krävs inget körkort. Det kan också vara tillåtet att under vissa villkor köra traktorkortspliktiga fordon kortare vägsträcka utan traktorkort. Varje sådant fall måste diskuteras utifrån sin förutsättning. Transportstyrelsen är den myndighet man ska vända sig till i dessa frågor.

Att arbeta med truck

Arbetsmiljöverket har tagit fram särskilda föreskrifter som reglerar arbete med truckar. För att få arbeta med truck krävs:

1. DOKUMENTERADE KUNSKAPER

Endast de som har tillräckliga kunskaper får arbeta med truck. För att visa att en förare erhållit utbildning finns särskilda bevis med olika benämningar – truckkort, truckförarbevis, utbildningsbevis eller utbildningsintyg – som alla beskriver samma sak d.v.s. att innehavaren har genomgått utbildning.

För att erhålla TYAs utbildningsbevis krävs att föraren gått en utbildning enligt "Riktlinjer för truckförares kunskaper och färdigheter – TLP10"*. Samtliga truckinstruktörer som har avtal med TYA erbjuder sådan utbildning.

I flera kollektivavtal krävs att truckförare fått särskild utbildning. Därför ska man kontrollera gällande kollektivavtal. Transportavtalet är ett exempel på krav om särskild truckförarutbildning där "Riktlinjer för truckförares kunskaper och färdigheter – TLP10" är satt som ett minimikrav.

2. KÖRTILLSTÅND

För att få arbeta med truck ska föraren också ha arbetsgivarens tillstånd. Det är alltså detta tillstånd som ger föraren rätten (*behörigheten*) att köra truck. Innan arbetsgivaren ger sitt tillstånd måste han/hon se till att föraren har tillräckliga kunskaper om trucktypen och arbetets art.

TYA har tagit fram ett förslag på hur körtillståndet kan se ut.**

* Dokumentet "Riktlinjer för truckförares kunskaper och färdigheter – TLP10" är framtaget i samarbete med Svenskt Näringsliv, LO, TYA och Maskinleverantörerna.

** Riktlinjer (TLP10) och förslag på körtillstånd finns på TYAs hemsida www.tya.se under "Truck och maskin" och "Blanketter och broschyrer".

Äldre truckkort

Utbildningsintyg eller truckkort har funnits i Sverige i snart 50 år. Utbildningsintygen har naturligtvis ändrats genom åren. TYA får ofta frågor om hur de gamla beteckningarna kan översättas till dagens beteckningar. Följande nyckel tillämpas av TYA.

ÄLDRE BETECKNING

TLP10 BETECKNING

Lt	översätts till.....	A2 Ledstaplare och A4 Låglyftare
St	översätts till.....	A3 Låglyftande åktruck, stående/sittande och B2 Åkstaplare, stående/sittande
Mm, Mt, Ms	översätts till.....	B1 Motviktstruck
Sk	översätts till.....	B3 Skjutstativtruck och B6 Fyrvägstruck
Hj	översätts till.....	C2 Hjullastare
Gt	översätts till.....	C5 Grensletruck

GILTIGHETSTID

Ett utbildningsintyg/truckkort är som tidigare nämnts ett bevis på att personen genomgått utbildning. Arbetsgivaren kan dock i sitt körtillstånd ange giltighetstid eller krav på repetitionsutbildning. Många företag tillämpar krav på repetitionsutbildning vart femte år.

UTBILDNING AV TRUCKFÖRARE

TYA har avtal om truckförarutbildning med flera utbildningsanordnare. Dessa erbjuder utbildning enligt gällande kursplan med instruktörer som förbundit sig att följa TYAs anvisningar. Utbildningsanordnarna finns på TYAs sajt www.tya.se under "Truck och maskin".

Att arbeta med maskiner

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter "Användning av arbetsutrustning" finns de generella regler som gäller för arbete med maskiner. Dessa föreskrifter gäller för samtliga maskintyper och bör därför analyseras noggrant på vilket sätt de omfattar just den aktuella maskinen.

KOLLEKTIVAVTAL

Flera branscher har i sina kollektivavtal skrivit in vilka utbildningskrav som gäller för arbete med truckar och/eller maskiner. Inom bygg- och transportavtalen finns särskilda krav på förare av hjullastare, grävmaskin, teleskoplastare, vägghyvel, kranar och betongpumpar.

Det kan också finnas krav på förare inom andra avtalsområden och därför ska man alltid kontrollera detta i aktuellt kollektivavtal.

BESTÄLLARKRAV/ÖVERENSKOMMELSE

En beställare av ett arbete som ska utföras med en truck eller maskin kan liksom en arbetsgivare ställa krav på förarna. Exempel på detta kan vara att föraren ska ha ett utbildningsbevis utfärdat av TYA eller att alla förare oavsett avtalstillhörighet ska nå upp till de minimikrav som ställs i ett visst kollektivavtal.

UTBILDNINGSBÖCKER/YRKESKRAV

Inom transport- och byggbranscherna förekommer särskilda bevis på att förarna når upp till de minimikrav som ställs inom gällande kollektivavtal.

Inom transportbranschen gäller att efter godkänd grundutbildning erhålls ett utbildningsintyg. Innehavaren av intyget kan då arbeta med det aktuella maskinslaget. Då 30 månaders erfarenhet uppnåtts ska utbildningsintyget bytas ut mot ett yrkesbevis. Byggbranschen har ett liknande system och det finns en överenskommelse mellan transport- och byggbranscherna att acceptera varandras yrkesbevis.

Vissa avtalsområden kräver att anställda ska ha utbildningsbok, vilka utfärdas av BYN. TYA administrerar utbildningsintyg och yrkesbevis inom transportområdet.

UTBILDNING AV MASKINFÖRARE

TYA har avtal med utbildningsanordnare, antingen en gymnasieskola eller ett utbildningsföretag. Dessa har instruktörer och erbjuder utbildning enligt de krav som TYA ställer.

På TYAs hemsida www.tya.se hittar du de godkända utbildningsanordnarna under "Truck och maskin".

LYFTANORDNINGAR

För kranar och andra lyftanordningar finns liksom för truckar krav på körtilstånd och dokumenterade praktiska och teoretiska kunskaper. Se www.tya.se under "Truck och maskin".

Böcker och yrkesbevis

TYA för register över de utbildningsbevis som är utfärdade genom TYA. TYA kan utfärda kopior på förlorade utbildnings- och yrkesbevis. Intyg om förlorade utbildningsböcker i papper utfärdas via utbildningsanordnaren, blankett finns på www.tya.se under "Truck och maskin".

Vill du veta mer?

ATT FRAMFÖRA FORDON PÅ VÄG

Transportstyrelsen (www.transportstyrelsen.se)

ATT ARBETA MED TRUCKAR OCH MASKINER

Arbetsmiljöverkets föreskrifter (www.av.se)
och eventuella kollektivavtal

TYAS GODKÄNDA UTBILDARE

Se www.tya.se under "Truck och maskin"

**Vi på TYA utvecklar anslutna företag och
medarbetare i morgondagens transportbransch.**

**Vi driver på utvecklingen för säkrare och mer
hållbara arbetsmiljöer.**

**Tillsammans med våra parter och företag,
dess medarbetare samt skolor och myndigheter
arbetar vi för att skapa Sveriges bästa jobb.**